

КАВЕРІНА

Світлана Юрїївна
s.kaverina@mail.ru

УДК 657.1

**МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ
ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА:
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ
ДОСВІД**

**METHODICAL ASPECTS OF ACCOUNTING
POLICIES ENTERPRISE: NATIONAL AND
INTERNATIONAL EXPERIENCE**

СМОКВІНА

Ганна Анатоліївна
smokvinaann@gmail.com

студент, Одеський національний політехнічний університет

к.е.н., доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту, Одеський національний політехнічний університет

У статті висвітлено методичні аспекти формування облікової політики підприємства виходячи із національного та міжнародного досвіду. Виокремлені основні недоліки облікових політик підприємств України у сучасних умовах. Проведена порівняльна оцінка нормативно-правового забезпечення облікової політики підприємства за МСФЗ та НП (С)БО. Розглянуто існуючі погляди науковців стосовно структури облікової політики, проаналізована найбільш поширена та виявлена оптимальніша.

В статье освещены методические аспекты формирования учетной политики предприятия исходя из национального и международного опыта. Выделены основные недостатки в учетной политике предприятий Украины в современных условиях. Проведена сравнительная оценка нормативно-правового обеспечения учетной политики предприятия по МСФО и НП (С) БУ. Рассмотрены существующие взгляды ученых относительно структуры учетной политики, проанализирована наиболее распространенная и выявлена оптимальная.

The methodological aspects of accounting policy based on national and international experience are highlighted in the article. The key flaws of accounting policy of Ukraine in modern conditions are singled out. Comparative assessment of the legal provision accounting policies under IFRS and NP(S)A was done. The existing scientific views on the structure of accounting policies and analyzed the most common found optimal.

Ключові слова: облікова політика, МСФЗ, наказ про облікову політику, стандарти звітності, фінансова звітність, НП (С)БО

Ключевые слова: учетная политика, МСФО, приказ об учетной политике, стандарты отчетности, финансовая отчетность, НП (С) БУ

Keywords: accounting policies, IFRS, the order of accounting policies, accounting standards, financial reporting, NP(S)A

ВСТУП

Протягом останніх років в Україні здійснюється реформування бухгалтерського обліку, це є наслідком інтеграції України до Європейського Союзу. Відбувається постійне приближення вітчизняних бухгалтерських стандартів до вимог наявних Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ), але і на теперішній час зберігається багато відмінностей.

Треба зазначити, ступінь відповідності фінансової звітності підприємств, значно залежить не тільки від того, як підприємство адаптувалось до МСФЗ, а також від вибору облікової політики. Облікова політика, яка являє собою не тільки потужний інструмент, який допомагає в управлінні підприємством, а також є важливою складовою

фінансової звітності, завдяки якій забезпечуються такі важливі функції як: прогнозування, економічний аналіз, контроль та планування. Тому усі питання, які присвячуються дослідженню значення облікової політики в управлінні підприємством в умовах використання МСФЗ є досить актуальними.

МЕТА РОБОТИ

Метою статті є розгляд питань стосовно формування облікової політики підприємств, спираючись на національний та міжнародний досвід.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

При проведенні дослідження використано методи структурно-логічного аналізу, порівняння та узагальнення вимог міжнародних та національних стандартів. Інформаційною базою дослідження стали

законодавчі та нормативно-правові акти, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, наукова монографічна література.

РЕЗУЛЬТАТИ

На сучасному етапі розвитку господарської діяльності підприємств облікова політика грає важливу роль. Від того наскільки вона уміло сформована залежить ефективність управління бухгалтерським обліком та фінансово господарською діяльністю підприємства.

У питанні формування облікової політики, вітчизняні науковці не мають великих досягнень, тому треба переймати досвід країн з розвинутою економікою, враховуючи усі їх особливості. Основні

недоліки облікової політики, що існують на сучасних підприємствах містяться в табл. 1.

Більшість підприємств недооцінюють значення облікової політики, більш того облікова політика часто навіть не відповідає вимогам, що надаються в НП(С)БО 1 та П(С)БО 6.

Як відомо, розробка облікової політики відповідно до МСФЗ – є одним з первинних етапів трансформації фінансової звітності за міжнародними стандартами. В Україні національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП (С)БО) розроблялись згідно основних концепцій МСФЗ, тому доцільно спочатку провести порівняльну оцінку нормативно-правового забезпечення при формуванні облікової політики, як за МСФЗ так і за НП (С)БО (табл.2).

Таблиця 1

Основні недоліки облікових політик підприємств України [1]

Недолік	Характеристика
Формальний підхід.	При формуванні облікової політики не акцентується увага на специфіку діяльності підприємства. Облікова політика має «шаблонний» характер.
Відсутність структури.	Зміст облікової політики не має конкретно обґрунтованих блоків, що характеризують окремі об'єкти обліку, а має сукупність змішаних пунктів.
Не повний перелік елементів висвітлюється.	Облікова політика має суттєві прогалини, що стосуються обліку певних елементів об'єкта.
Розходження між відображеними методами, та методами, які використовуються на практиці.	В разі зміни методу нарахування амортизації чи інших методів і процедур, до облікової політики мають внести зміни, якщо це не відбувається, то виникають розходження.
Відсутність обґрунтування податкового обліку.	Не розкриті питання організації та ведення податкового обліку на підприємстві.
Вказання конкретних прізвищ в обліковій політиці.	Зазначення в Наказі про облікову політику не посадових осіб, відповідальних за ту чи іншу ділянку роботи, а конкретних прізвищ.
Відображення кореспонденцій.	Облікова політика перевантажена типовими кореспонденціями рахунків по окремим об'єктам обліку.
Відсутність відповідальності.	В обліковій політиці не вказана особа (посада), яка відповідає за дотримання положень облікової політики.

Таблиця 2

Порівняльна оцінка нормативно-правового забезпечення облікової політики підприємства за МСФЗ та НП (С)БО [2]

МСФЗ	НП (С)БО
Концептуальна основа фінансової звітності.	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5]
МСБО 1 (IAS) «Подання фінансової звітності» МСФЗ 1 (IFRS) «Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності» [3]	НП (С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [6]
МСБО 8 (IAS) «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [4]	П (С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» [7]
Решта МСБО та МСФЗ	Решта положень (стандартів) бухгалтерського обліку
Аналогу не існує	Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства
Тлумачення Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (SIC) та фінансової звітності (IFRIC)	Аналогу не існує

Формування облікової політики на міжнародному рівні здійснюється Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Як бачимо з таблиці нормативно-правове забезпечення облікової політики підприємства за МСФЗ та НП (С)БО значно відрізняються. Якщо МСФЗ включає в себе: МСБО 1

(IAS) МСФЗ 1 (IFRS); Інтерпретації, розроблені Комітетом з інтерпретації міжнародних стандартів фінансової звітності (IFRIC) або раніше діючим Постійним комітетом з інтерпретації (SIC) [3], то НП (С)БО включає: Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5], НП (С)БО

1 [6], П (С)БО 6 [7], Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [8]. Такі документи, як Тлумачення Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (SIC) та фінансової звітності (IFRIC) в НП (С)БО аналогу не мають, в свою чергу в МСФЗ відсутній нормативно-правовий документу,

який був би аналогічним «Методичним рекомендаціям щодо облікової політики підприємства»[8].

Відмінності також стосуються різних визначень щодо облікової політики підприємства (табл. 3), що свідчить про складність цього питання.

Таблиця 3

Трактування поняття «облікова політика» у нормативно-правових актах

Країна	Нормативно-правовий акт	Визначення
	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [4]	Облікові політики – конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності.
Україна	Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [5]	Облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.
Республіка Молдова	Закон «Про бухгалтерський облік» від 27.04.2007 р. № 113 [9]	Облікові політики – сукупність основоположних принципів, якісних характеристик, правил, методів і способів, затверджених керівництвом суб'єкта для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансових звітів.
Республіка Білорусь	Закон «Про бухгалтерський облік та звітність» [10]	Облікова політика – сукупність способів і методів ведення бухгалтерського обліку, які використовуються підприємством.
Республіки Туркменістан	Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» від 27.11.2010 р. № 155 [11]	Облікова політика являє собою сукупність конкретних методів і способів здійснення первинного спостереження, вартісного виміру, реєстрації, поточного групування та підсумкового узагальнення фактів економічної діяльності економічного суб'єкта, встановлених національними та міжнародними стандартами фінансової звітності.
Республіка Казахстан	Закон «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» від 28.02.2007 р. № 234-III [12]	Облікова політика являє собою конкретні принципи, основи, положення, правила і практику, які прийняті до застосування індивідуальним підприємцем або організацією для ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності відповідно до вимог законодавства Республіки Казахстан .

Отже, бачимо, що в українському законодавстві, так само, як в законодавстві інших країн (Молдові, Білорусії, Туркменістані, Казахстані) визначення терміну «облікова політика» співвідноситься з визначенням, що міститься у МСФЗ. Проте, треба відмітити, якщо в Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [4], говориться про облікову політику у множині. Цьому є пояснення, якщо за міжнародними правилами, окремою обліковою політикою вважається та, що встановлена щодо конкретного об'єкту обліку, то в національних стандартах, сукупність таких облікових політик саме і становить єдину цілісну облікову політику підприємства.

З 1 січня 2012 року з'явився перелік суб'єктів господарювання у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», які повинні в обов'язковому порядку складати фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність, застосовуючи МСФЗ. До таких

суб'єктів господарювання згідно закону відносяться: публічні акціонерні товариства, банки, страховики, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України [5].

На погляд Корюкової Т. С., яка освічувала питання по застосуванню МСФЗ в країнах пострадянського простору: найбільш суттєва відмінність МСФЗ від П(С)БО нині НП (С)БО – увага до деталей. Крім форм фінансової звітності, практично ідентичним вітчизняним, МСФЗ передбачає велику кількість приміток, що детально розкривають суть операцій. Наприклад, в НП(С)БО відсутній звіт, що розкриває інформацію в розрізі сегментів бізнесу, немає вимог про розкриття інформації про суми невикористаних кредитних коштів, про виділення сум, що відносяться до часток участі в спільній діяльності, МСФЗ містять більш докладні вимоги до розкриття інформації про облікову політику і так далі [13].

Як в міжнародних стандартах, так і в національних положеннях (стандартах) не регламентують структуру документа про облікову політику. За словами Б. Засадного, рекомендована структура, складена відповідно до вимог МСФЗ має наступний вид:

– Загальні положення: основна мета створення компанії відповідно до статутних документів; основні види діяльності з детальним описом; зазначення, коли, за якими обставинами і яким чином можуть бути внесені зміни до облікової політики;

– Організація бухгалтерського обліку і фінансової звітності: відділ що здійснює ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності; етапи документообігу та технологію обробки обліком документації; якими документами регламентований рух первинних документів; опис порядку їх створення, перевірки, порядок і строки передачі до бухгалтерії для відображення операцій у

бухгалтерському обліку та здачі в архів; вказати, які операції оформляються типовими формами первинної документації, а які самостійно розробленими; порядок і строки проведення інвентаризації активів та зобов'язань підприємства; робочий план рахунків, розроблений самостійно і обов'язковий до використання усіма підрозділами підприємства при веденні бухгалтерського обліку.

– Методика бухгалтерського обліку і фінансової звітності: опис конкретних методів та способів відображення інформації у фінансовій звітності, виходячи із альтернативних варіантів, які зазначені у міжнародних стандартах [14].

– Додатки.

Як в науковій літературі, так і на практиці виникають дискусії з приводу структури облікової політики. В табл. 5 наведені погляди деяких науковців стосовно цього питання.

Таблиця 5

Структура наказу про облікову політику з точки зору різних науковців

Науковець	Розділи наказу про облікову політику
Жолнер І	1. Загальні положення; 2. Організаційний; 3. Методичний [15].
Гордієнко Л	1. Про облікову політику підприємства; 2. Про організацію бухгалтерського обліку; 3. Про організацію податкового обліку; 4. Організаційні питання; 5. Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку; 6. Контроль за виконання наказу [16].
Бутинець Ф	1. Організація роботи облікового апарату; 2. Методика обліку; 3. Організаційно-технічні аспекти [17].
Чалий І	1. Про облікову політику [18].
Гуйда Л.	1. Організаційні заходи щодо порядку ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, складання та подання звітності; 2. Форми, методи, норми та процедури, які стосуються облікової політики підприємства [19].

Як бачимо з таблиці автори по-різному підходять до проблеми розробки структури наказу про облікову політику, вони дають не однакові назви розділам наказу, але, слід зауважити зміст цих розділів в основному ідентичний. Так, розділи, здавалось, мають різні назви: організаційний по Жолнеру І; про організацію бухгалтерського обліку по Гордієнко Л; організація роботи облікового апарату по Бутинцю Ф; організаційні заходи щодо порядку ведення бухгалтерського обліку на підприємстві, складання та подання звітності по Гуйда Л; але розкривають одну і ту саму інформацію лише з незначними відмінностями. Зазвичай в них вказується форма організації бухгалтерського обліку, права та обов'язки головного бухгалтера, взаємодія з іншими підрозділами тощо. Якщо звернути увагу і проаналізувати розділи: методичний по Жолнеру І;

методика обліку по Бутинцю Ф; форми, методи, норми та процедури, які стосуються облікової політики підприємства по Гуйде Л., то побачимо, що в кожному із них містяться способи ведення бухгалтерського обліку, які суттєво впливають на оцінку і прийняття рішень користувачами бухгалтерської звітності.

Із наведених вище структур облікових політик найбільш широко охоплює всі питання структура запропонована Гордієнко Л, окрім організації бухгалтерського обліку розкривається інформація про організацію податкового обліку. Це найважливіша перевага цього наказу.

Цікавим є наведення моделі облікової політики відносно розмірів підприємства науковцями І. Сисоева та О. Балазюк (табл. 6).

Таблиця 6

Модель облікової політики для підприємств різних масштабів [20]

Розмір підприємства	№ з/п	Елементи	Характеристики
Великі підприємства	1	Загальні положення.	Преамбула.
	2	Методологія.	Нормативно-правова база.
	3	Організація.	Окремий структурний підрозділ (бухгалтерія на чолі з головним бухгалтером).
	4	Методика: а) фінансовий облік; б) управлінський облік; в) стратегічний облік	а) елементи фінансового обліку; б) бюджетування; в) прогнозування.
	5	Назва розпорядчого документа.	Положення про облікову політику (обсяг –50 –100 сторінок).
Середні підприємства	1	Загальні положення.	Преамбула.
	2	Методологія.	Нормативно-законодавча база.
	3	Організація.	Бухгалтерія на чолі з головним бухгалтером.
	4	Методика: а) фінансовий облік; б) управлінський облік.	а) елементи фінансового обліку; б) бюджетування, фінансовий менеджмент, методи калькулювання витрат.
	5	Назва розпорядчого документа.	Наказ про облікову політику (обсяг – 10–50 сторінок).
Малі підприємства	1	Загальні положення.	Преамбула не обов'язкова.
	2	Методологія.	Нормативно-законодавча база.
	3	Організація.	Можливий варіант ведення обліку сторонньою особою.
	4	Методика: а) фінансовий облік;	а) елементи фінансового обліку.
	5	Назва розпорядчого документа.	Розпорядження про облікову політику (обсяг – 3–10 сторінок).

Як бачимо за елементами, структура облікової політики для підприємств різних масштабів майже однакова, відмінність лише у методиках. Якщо методика на великих підприємствах включає фінансовий облік, управлінський облік, стратегічний облік, то на середніх підприємствах аналогічні методики за винятком стратегічного обліку, а методика на малих підприємствах обмежується лише фінансовим обліком.

Проаналізував існуючі структури наказів про облікову політику на різних підприємствах, виокремлена найбільш поширеніша, що містить:

1. Організація бухгалтерського обліку;
2. Про облікову політику підприємства;
3. Гармонізація бухгалтерського та податкового обліку [21]

Зазвичай у першому розділі наказу освітлюються наступні питання: нормативна база, за допомогою якої здійснюється організація ведення бухгалтерського обліку та складання звітності. Також визначається кому доручається забезпечення бухгалтерського обліку на підприємстві. Прописується саме та система обліку яка застосовується на підприємстві, та порядок і строк подання документів належним органам. Освітлюються питання по забезпеченню достовірності даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Описується особливості при проведенні інвентаризації, а також прописується склад інвентаризаційної комісії.

У другому розділі наказу відображаються: обставини які впливають на зміни в обліковій політиці, межі істотності та операційного циклу, устанавлюються методи нарахування амортизації, методи оцінки вибуття запасів, види створюваних резервів, прописується для чого створюється забезпечення.

Третій розділ містить інформацію про перелік і склад змінних та постійних загальновиробничих витрат.

У зв'язку з відсутністю єдиного нормативного документу, у якому би містилися рекомендації щодо формування облікової політики, а також підготовки відповідного наказу (положення), багато підприємств України складають облікову політику формально, тому їх зміст зазвичай не структурований, розгляд методичних аспектів виноситься на перший план, а питання організації йдуть на другий план, тому вони наводяться часто не в системному і не в повному обсязі [22].

Облікова політика за МСФЗ може змінюватися згідно міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8) тільки якщо зміна: вимагається МСФЗ, або приводить до того, що фінансова звітність надає достовірну та доречнішу інформацію про вплив операцій, інших подій або умов на фінансовий стан, фінансові результати діяльності або грошові потоки суб'єкта господарювання [4].

Таким чином, облікова політика може змінюватися у разі змін МСФЗ, або підвищення інформативності фінансової звітності.

Згідно Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» облікова політика може змінюватися тільки, якщо змінюються статутні вимоги, вимоги органу, який затверджує положення (стандарт) бухгалтерського обліку, або, якщо зміни забезпечать достовірне відображення подій або операцій у фінансовій звітності підприємства [7]. Вносити зміни протягом поточного року забороняється. Будь яка зміна відображається у пояснювальній записці до річного звіту підприємства, та повинна бути обґрунтованою.

ВИСНОВКИ

Як в міжнародних стандартах, так і в національних положеннях (стандартах) не регламентують структуру документа про облікову політику. Заздалегідь, вона носить лише рекомендований характер, бо кожне підприємство має свою специфіку ведення господарської діяльності.

Аналізуючи існуючі облікові політики складені за національними стандартами, можна побачити багато недоліків, що є негативним явищем, це не дає можливості сформувати цілісне уявлення про особливості методики та організації обліку конкретного підприємства.

Узагальнюючи теоретичний досвід краще використовувати рекомендовану структуру, складену відповідно до вимог МСФЗ, вона містить у собі такі розділи: загальні положення; організація бухгалтерського обліку і фінансової звітності; методика бухгалтерського обліку і фінансової звітності; додатки. Що дозволить вітчизняним підприємствам ефективно управляти бухгалтерським обліком та фінансово господарською діяльністю підприємства.

Список використаних джерел

1. Приходько І.П. Облікова політика сучасного підприємства: теоретичні аспекти формування [Електронний ресурс] / І.П. Приходько // Економіка та держава. – 2013. – Вип. 5. – Режим доступу: http://www.economy.in.ua/pdf/5_2013/21.pdf
2. Ціцька Н.Є. Формування облікової політики підприємства за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку і фінансової звітності [Електронний ресурс] / Н.Є. Ціцька // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. - 2015. – Вип. 4. – Режим доступу: <http://www.global-national.in.ua/archive/4-2015/222.pdf>
3. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 (МСФЗ 1). Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності IASB. Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_004
4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 (МСБО 8). Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки. Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/929_020

5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996- XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

6. НП(С)БО1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс] / Міністерства фінансів України. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>

7. П(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» від 09.12.2011 № 1591 [Електронний ресурс] / Міністерства фінансів України. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0392-99>

8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України від 27.6.2013 №31[Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://dtk.com.ua/show/2cid010244.html>

9. Закон Республіки Молдова «О бухгалтерском учете» от 27.04.2007 г. № 113 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://lex.justice.md/ru/324098>.

10. О бухгалтерском учете и отчетности: Закон Республики Беларусь от 18.10.1994 г. № 3321-ХП [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=V19403321&p2={NRPA}>.

11. Закон Республики Туркменистан «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности» от 27.11.2010 г. № 155 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.minfin.gov.tm/downloads/buh/rus/kanunbuh.zip>.

12. Закон Республики Казахстан «О бухгалтерском учете и финансовой отчетности» от 28.02.2007 г. № 234-III [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30092011.

13. Корюкова Т.С. Застосування МСФЗ в країнах пострадянського простору: досвід для України [Електронний ресурс] / Т.С. Корюкова // Відкрита Міжнародна інтернет-конференція «МСФЗ»: дослідження, наука, практика, імплементація. – 2015. - Режим доступу: <http://konf.amsfo.com.ua/zastosuvannya-msfz-v-kra%D1%97nax-postradyanskogo-prostoru-dosvid-dlya-ukra%D1%97ni/>

14. Засадний Б. Облікова політика компаній в умовах застосування МСФЗ [Електронний ресурс] / Б. Засадний // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2014. – Вип. 10. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/1/ekonomika/articles/zasadnyi-b-accounting-policies-of-companies-in-the-framework-of-ifs_24483.pdf

15. Жолнер, І.В. Фінансовий облік за міжнародними і національними стандартами: навчальний посібник / І.В. Жолнер – К: Центр учбової літератури, 2012. - 368 с. ISBN 966-364-325-0

16. Гордієнко, Л. Про облікову політику підприємства / Л. Гордієнко // Головбух без бланків звітності. – 2006. - № 93. - С. - 3-12.

17. Бутинець, Ф.Ф. Організація бухгалтерського обліку / навчальний посібник / Ф.Ф. Бутинець. – Ж.: Рута, 2002. – 591 с. – ISBN 966- 8059-10-7.

18. Чальй, И. Как оформить приказы по учетной политике / И. Чальй // Бухгалтер. – 2004. – № 6. – С. 48-50.

19. Гуйда, Л. Як підготувати наказ про облікову політику підприємства / Л. Гуйда // Дебет-кредит. – 2001. – № 3. – С. 17–35.

20. Сисоева І.М. Особливості облікової політики для промислових підприємств різних масштабів [Електронний ресурс] / І.М. Сисоева, О.Ю. Балазюк // Електронне наукове фахове видання «Ефективна

економіка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3458&p=1>

21. Приклад №1 наказу про облікову політику підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizacziya-buxgalterskogo-ucheta/2713-priklad-1-nakazu.html>

22. Смоквіна Г.А. Вплив елементів облікової політики на фінансовий результат діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Г.А. Смоквіна, С.Ю. Каверіна // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2016. –№1 (23).